

MOKYMOSI PAGALBOS TEIKIMO MECHANIZMAS IR SUDĖTINGŲ ATVEJŲ SPRENDIMO ALGORITMAS SKIRTINGŲ POREIKIŲ MOKINIAMS

Kaunas, 2025



TURINYS

- 3** Pagrindinės sąvokos
- 4** Įžanga
- 5** Mokymosi pagalbos teikimo mechanizmas ir sudėtingų atvejų sprendimo algoritmas skirtingų poreikių mokiniams
- 5** Įvairių ugdymosi poreikių turinčių mokinių interesų atstovavimas – ugdymo priemonių parinkimas
- 6** Mokymosi pagalbos teikimo mechanizmas mokiniams, turintiems įvairių ugdymosi poreikių
- 7** Sudėtingų atvejų sprendimo algoritmas mokykloje
- 8** Mokytojo veiksmai reaguojant į konteksto neatitinkantį mokinio elgesį
- 10** Pagalba mokytojui ugdymo proceso metu
- 11** Pagalbos teikimas skirtingo amžiaus mokiniams, turintiems mokymosi, elgesio, emocijų, kalbos, socialinių įgūdžių ir dėmesio sunkumų
- 14** Trys pagalbos mokiniui turinčiam mokymosi ir/ar elgesio sunkumų teikimo lygmenys
- 16** Rekomendacijos mokytojui, atliekant stebėseną ir fiksuojant sunkumus specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo tikslu
- 17** Rekomendacija dėl specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo ir pagalbos organizavimo
- 18** Tėvų (globėjų, rūpintojų) atsakomybės, užtikrinant kokybišką ugdymą(si) vaikui (nepriklausomai nuo jo turimų ugdymosi poreikių)
- 20** Švietimo pagalbos specialistų atsakomybės įtraukiojo ugdymo įgyvendinime
- 21** Tarpinstitucinis bendradarbiavimas teikiant pagalbą vaikui
- 22** Papildoma informacija įtraukiojo ugdymo organizavimui
- 23** Priedai



PAGRINDINĖS SĄVOKOS

► **Ištraukusis ugdymas** – tai ugdymas, apimantis įvairių poreikių turinčių vaikų įgimtų ar įgytų sutrikimų ar negalių, patiriančių kalbinius iššūkius, atskirties riziką dėl socialinės ekonominės šeimų padėties ar nepalankių aplinkos veiksnių, turinčių didelį mokymosi potencialą ar gabumus, kiekvienai poreikių grupei taikant tam tikrus mokymo(si) metodus ir priemones.

► **Ištraukiojo ugdymo(si) aplinka** – aplinka, kurioje mokiniai ugdydamiesi įgyja žinių, gebėjimų ir vertybių, mokytojas vadovauja mokymosi aplinkos kūrimui, mokinius skatina ir palaiko. Tai aplinka, kurioje mokinys remdamasis savo patirtimi pats ieško atsakymo į sprendžiamą problemą ar klausimą. Tai kiekvieno vaiko individualumą atliepanti ir kiekvienam mokiniui būdinga aplinka.

► **Specialieji ugdymo(si) poreikiai** – specialieji ugdymosi poreikiai – pagalbos ir paslaugų reikmė, atsirandanti dėl to, kad ugdymo ir saviugdų reikalavimai neatitinka specialiųjų poreikių asmens galimybių.

SUP turintis vaikas (mokinys) – vaikas, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintis ribotas galimybes dalyvauti ugdymo procese, visuomenės gyvenime,

► **Mokymosi pagalbos mechanizmas** – tai sistemingas procesas, kurio tikslas užtikrinti kiekvieno mokinio mokymosi sėkmę, pritaikant ugdymo aplinką, metodus ir teikiant individualią pagalbą pagal vaiko poreikius.

► **Sudėtingų atvejų sprendimo algoritmas** – tai mokykloje veikianti tam tikra tvarka užtikrinanti, kad kiekvienas mokinys, susiduriantis su mokymosi, elgesio ir emociniais sunkumais, gautų kryptingą, koordinuotą ir savalaikę pagalbą.

► **Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP)**, – tai mokiniai, kuriems dėl ilgalaikių negalių, raidos, sensorinių, intelekto, kalbos ar elgesio-emocijų sutrikimų būtina specialioji pedagoginė, psichologinė ar socialinė pagalba bei ugdymo turinio pritaikymas. Specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymą organizuoja Pedagoginė psichologinė tarnyba (PPT), vadovaudamasi galiojančiais teisės aktais.

► **Mokiniai, turintys įvairių ugdymosi poreikių** – tai mokiniai, kuriems ugdymo procese gali reikėti papildomos pedagoginės, psichologinės, socialinės ar kitokios pagalbos dėl individualių, socialinių, kultūrinių ar situacinių aplinkybių. Įvairūs ugdymosi poreikiai gali būti laikini (pvz., liga, šeimos krizė, adaptacija naujoje aplinkoje) arba susiję su išskirtiniais gebėjimais (pvz., aukšti akademiniai, meniniai ar sportiniai pasiekimai). Ši sąvoka yra platesnė nei specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) sąvoka, kuri teisiškai apibrėžia pagalbos teikimą mokiniams dėl ilgalaikių negalių ar sutrikimų.

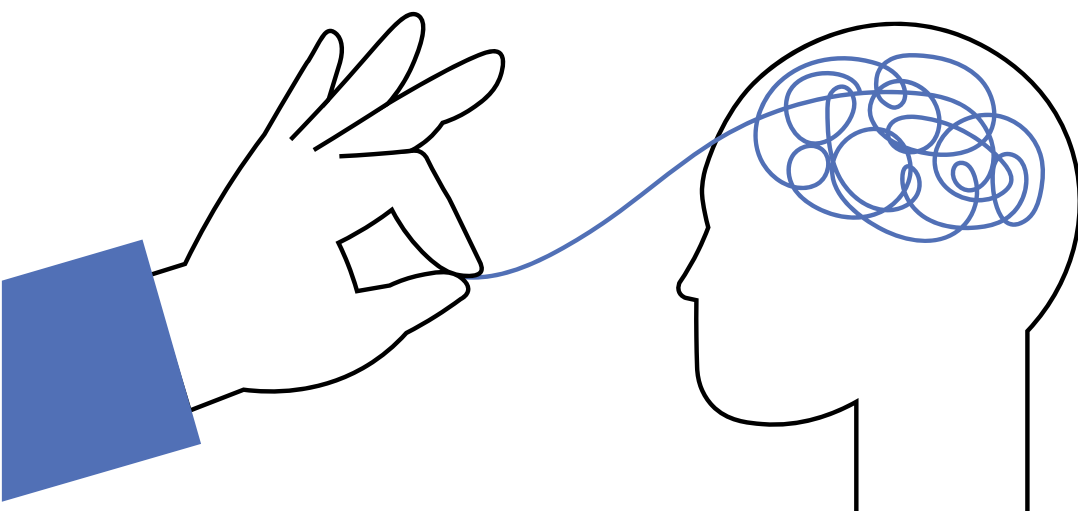
Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. visose Lietuvos ugdymo įstaigose, mokyklose, vykdoma įtraukiojo ugdymo politika užtikrinant vienodas sąlygas visiems vaikams įsitraukti į ugdymo(si) procesą nepriklausomai nuo jų turimų negalių ar sutrikimų. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimų pagrindu, specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai gali lankyti artimiausią jų gyvenamoje vietoje esančią bendrojo ugdymo mokyklą. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, įpareigoja bendrojo ugdymo mokyklas vadovautis įtraukiojo ugdymo principais bei sudaryti palankias ugdymo(si) sąlygas SUP ir/ar negalių turintiems vaikams.

Įtraukiojo ugdymo tikslas – sudaryti galimybes kiekvienam mokiniui pasiekti asmeninės pažangos, atsižvelgiant į jo poreikius ir galimybes“ (Įtraukties švietime užtikrinimo nuostatai, 2022).

KIEKVIENOS AKADEMINĖS BENDRUOMENĖS UŽDUOTIS –
SKIRTINGŲ POREIKIŲ MOKINIŲ PAŽINIMAS, PRIPAŽINIMAS IR
UGDYMAS SUDARANT GERIAUSIAS JŲ POREIKIŲ SPECIFIŠKUMĄ
ATITINKANČIAS UGDYMO SĄLYGAS

Rekomendacijos parengtos atsižvelgiant į institucijų pateiktas pastabas

- Kauno Pedagogine psichologine tarnyba;
- Kauno Šv. Roko mokyklos konsultavimo skyriumi;
- Kauno suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centru;
- Kauno Algio Žikevičiaus saugaus vaiko mokykla.



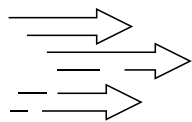
MOKYMO SI PAGALBOS TEIKIMO MECHANIZMAS IR SUDĖTINGŲ ATVEJŲ SPRENDIMO ALGORITMAS SKIRTINGŲ POREIKIŲ MOKINIAMS

ĮVAIRIŲ UGDYMO SI POREIKIŲ TURINČIŲ MOKINIŲ INTERESŲ ATSTOVAVIMAS – UGDYMO PRIEMONIŲ PARINKIMAS

POREIKIO TIPAS	POREIKIO RAIŠKA	REKOMENDUOJAMOS PAGALBOS PRIEMONĖS
Mokinių, turinčių sutrikimų, grupė	Intelektso sutrikimai: nežymus, vidutinis, žymus, labai žymus, nepatikslingas	Individualizuotas/supaprastintas turinys, praktinės veiklos, vizualinės instrukcijos, struktūruota aplinka, mokinio padėjėjas
	Regos sutrikimai: silpnaregystė, aklumas, kiti regėjimo sutrikimai	Brailio raštas, garsinės priemonės, didinto kontrasto mokymosi priemonės, speciali programinė įranga
	Klausos sutrikimai: nuo nežymaus iki kurtumo; kochleariniai implantai	Klausos aparatų palaikymas, FM sistemos, gestų kalbos vertėjas, garsinės-vizualinės priemonės
	Judesio ir padėties, neurologiniai sutrikimai	Universalios dizaino aplinka (rampų, liftų įranga), specialios kėdės, pagalbinės technologijos, padėjėjo pagalba
	Įvairiapusiai raidos sutrikimai: autizmo spektro sutrikimai, Rett'o sindromas, Asperger'io sindromas ir kt.	Struktūruota aplinka, vizualinės schemas, individualios instrukcijos, pagalbinės technologijos, sensorinės priemonės, specialistų konsultacijos
	Elgesio ir (ar) emocijų sutrikimai: ADHD, nerimo, nuotaikos, elgesio sutrikimai	Elgesio valdymo planas, struktūruota veikla, vizualinės schemas, mažos grupės, reguliarios pertraukos, psichologo konsultacijos
	Kalbos ir kalbėjimo sutrikimai: fonetiniai, sklaidaus kalbėjimo, fonologiniai, kalbos neišsivystymas ar netekimas	Logopedo pagalba, alternatyvios komunikacijos priemonės, vizualinė ir garsinė pagalba
	Kompleksiniai sutrikimai	Integruotos pagalbos planas, specialistų komandos darbas
Mokinių, turinčių mokymosi sunkumų, grupė	Ne gimtąja kalba besimokantys mokiniai; turintys sulėtėjusią raidą; turintys sveikatos problemų; patiriantys emocinę krizę; patiriantys socialinius ar kultūrinius sunkumus; nerealizuojantys ypatingų gabumų	Diferencijuotos užduotys, laikinas turinio pritaikymas, konsultacijos, psichologinė pagalba, lietuvių kalbos kaip antrosios kalbos mokymas, kultūrinės integracijos priemonės
Gabūs mokiniai	Aukšti akademiniai, meniniai ar sportiniai gebėjimai	Išplėstinės užduotys, projektinė veikla, kūrybiniai moduliai, mentorystė, dalyvavimas olimpiadose

MOKYMOSI PAGALBOS TEIKIMO MECHANIZMAS MOKINIAMS, TURINTIEMS ĮVARIŲ UGDYMO SI POREIKIŲ

ETAPAS	VEIKSMAI	ATSAKINGI ASMENYS
1. Mokinio sunkumų atpažinimas	Stebima mokinio pažanga ir elgesys; pastebėjus sunkumus (mokymosi spragas, motyvacijos stoką, emocinius ar elgesio sunkumus), informuojami švietimo pagalbos specialistai; kreipiamasi į VGK pirmininką; informuojami tėvai (globėjai, rūpintojai).	Mokytojas, VGK pirmininkas
2. Pirminė pagalba klasėje	Taikomi diferencijuoti, pritaikyti ugdymo metodai; specialistai (psichologas, specialusis pedagogas, logopedas) stebi mokinį pamokose, teikia rekomendacijas mokytojui; jei pagalba neveiksminga – ieškoma alternatyvių ugdymo būdų priedas Nr.1)	Mokytojas, švietimo pagalbos specialistai
3. Pagalbos organizavimas mokykloje	Sukaupiama dokumentacija (stebėjimo lapai, užduočių pavyzdžiai, pažymiai, pokalbių protokolai); sušaukiamas VGK posėdis; sprendžiamas poreikis atlikti pirminį ugdymosi poreikių vertinimą; sudaromas individualus ugdymosi ir individualus ugdymo planas.	VGK, mokytojas, švietimo pagalbos specialistai
4. Pagalbos plano įgyvendinimas	Mokinys gauna švietimo pagalbą (specialusis pedagogas, psichologas, socialinis pedagogas, logopedas, mokytojo padėjėjas); stebima ir vertinama pažanga per nustatytą laikotarpį (pvz., 3 mėn.); darbas vyksta komandiniu principu.	Mokytojas, švietimo pagalbos specialistai, tėvai
5. Vertinimas ir sprendimų priėmimas	Įvertinamas pagalbos efektyvumas; jei tikslai nepasiekti – kreipiamasi į PPT ar įtraukiojo ugdymo centrą; jei tikslai pasiekti – sudaromas naujas planas, numatomi ilgalaikiai sprendimai (pvz., alternatyvios ugdymo programos).	VGK, PPT, švietimo pagalbos specialistai



- Tėvai yra būtini partneriai (be jų sutikimo ir aktyvaus dalyvavimo pagalbos mechanizmas pilnavertiškai neveikia)
- Mokykla dokumentuoja visus žingsnius, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir nuoseklumas.
- Mokinio gerovė – svarbiausias tikslas (mechanizmas orientuotas į pilnavertę, ilgalaikę pagalbą).

Sudaryta remiantis:

Dėl Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo, ugdymo pritaikymo ir (ar) reikalingos švietimo pagalbos skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo: <https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/eb1ec5c0670311efad96fef38de4d94a?jfwid=6q3vu02yx>
Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas:

<https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/cMqytYtpjW?jfwid=ewrb65c51>

Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašo patvirtinimo:

<https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.404013?jfwid=-4fsid5r9o>

SUDĖTINGŲ ATVEJŲ SPRENDIMO ALGORITMAS MOKYKLOJE

ALGORITMO SCHEMA

1. Problemos identifikavimas

Mokytojas ar kitas darbuotojas pastebi mokinio sunkumus (mokymosi, elgesio-emocinius, netinkamą elgesį, adaptacijos).

(Pagalba mokytojui organizuojant ugdymo procesą mokiniams turintiems mokymosi ir elgesio sunkumų, priedas Nr. 1)

- Apie situaciją informuojamas klasės vadovas.
- Klasės vadovas nurodo visiems su vaiku dirbantiems mokytojams surinkti informaciją apie vaiko mokymosi/elgesio sunkumus.
- Klasės vadovas domisi vaiko situacija šeimoje (pagal poreikį)

(Klasės vadovo pokalbio su tėvais pavyzdys, priedas Nr. 2)

2. Pagalbos aktyvavimas

Kviečiamas Vaiko gerovės komisijos (VGK) posėdis.

Analizuojama situacija, įtraukiami švietimo pagalbos specialistai (psichologas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas, logopedas).

Sutariama dėl pirminio ugdymosi poreikių vertinimo ir sudaromas pradinis trumpalaikis pagalbos planas (1–3 mėn.).

3. Individualaus ugdymo plano sudarymas

Parengiamas individualus ugdymo planas. Apibrėžiami tikslai, numatomi atsakingi asmenys, nustatomi terminai ir vertinimo kriterijai.

Tėvai (globėjai, rūpintojai) kviečiami bendradarbiauti – jų dalyvavimas būtinas.

4. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas

Jeigu mokyklai reikalinga platesnė pagalba arba papildomos konsultacijos, VGK gali kreiptis į:

Pedagoginę psichologinę tarnybą (PPT) – dėl specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo ar pakartotinio vertinimo.

Įtraukiojo ugdymo centrą – dėl metodinės pagalbos, konsultacijų, mokymų ar papildomų resursų.

Savivaldybės vaiko gerovės komisiją – kai reikalingas sprendimas (socialinė, sveikatos ir/ar švietimo pagalba).

Vaiko teisių apsaugos tarnybą – jei kyla grėsmė vaiko saugumui arba vaiko įstatyminiai atstovai atsisako bendradarbiauti.

5. Sprendimų įgyvendinimas

Įgyvendinamos rekomenduotos priemonės: ugdymo turinio pritaikymas ar individualizavimas,

alternatyvūs mokymosi būdai (mokymasis mažoje grupėje, mišrusis arba nuotolinis mokymasis, praktinės užduotys, technologijų taikymas). (Alternatyvūs mokymosi būdai pagal mokinių poreikių grupes, priedas Nr. 3).

Tęsimas bendradarbiavimas su šeima ir institucijomis.

Atliekamas nuolatinis stebėjimas ir pagalbos plano peržiūra (pvz., kas 3 mėn.).

6. Vertinimas ir grįžtamasis ryšys

Įvertinamas pagalbos efektyvumas.

Nustatoma, ar pasiekti tikslai – ar reikia tęsti, koreguoti, ar keisti pagalbos formą.

Visi sprendimai ir rezultatai dokumentuojami.



MOKYTOJO VEIKSMAI REAGUOJANT Į KONTEKSTO NEATITINKANTĮ MOKINIO ELGESĮ

1. Situacijos stebėjimas ir įvertinimas

Tikslas – įvertinti nepageidaujamo elgesio kilmę, intensyvumą, dažnumą, trukmę, poveikį kitiems mokiniams bei pagalbos galimybes.

- Mokytojas stebi ir objektyviai aprašo vaiko elgesį.
- Fiksuoja nepageidaujamo elgesio pasikartojimą, aplinkybes, kurios jį išprovokuoja.
- Stebėjimą gali atlikti ir kiti mokytojai, socialinis pedagogas ar pavaduotojas.
- Objektyvumui užtikrinti tariamasi su švietimo pagalbos specialistais, klasės vadovu, kitais su vaiku dirbančiais pedagogais.

Mokinio vaidmuo – pildyti saviįvertinimo arba dienos refleksijos lapą (pvz., kaip jautėsi, kas buvo sunku, kas padėjo).

DOKUMENTAI:

- vaiko elgesio stebėjimo žurnalas (dokumentas, skirtas nuosekliai fiksuoti mokinio elgesį, mokymosi sunkumus ar emocinę raišką ugdymo proceso metu. Pagalba mokytojui ir specialistams objektyviai įvertinti situaciją, nustatyti sunkumų dažnumą bei aplinkybes, planuoti pagalbos priemonės ir, jei reikia, inicijuoti SUP nustatymo procesą).
- dienos refleksijos žurnalas (dokumentas, kuriame mokytojas, specialistas arba pats mokiny (priklausomai nuo amžiaus) trumpai apmąsto ir užfiksuoja, kaip sekėsi mokymosi ar elgesio srityje konkrečią dieną).

2. Trumpalaikės priemonės

Jei situacija įvertinama kaip koreguotina, mokytojas sprendžia ją vietoje. Situaciją, ar ji laikytina koreguotina, pirmiausia įvertina mokytojas, remdamasis mokyklos nustatytais kriterijais. (pvz., aprašytais elgesio valdymo ar įtraukties tvarkoje), tuomet :

- nukreipia dėmesį, užmezga emocinį ryšį;
- taiko pozityvaus elgesio skatinimą;
- siūlo nusiramino metodus (kvėpavimo pratimai, sensorinė priemonė, atskira erdvė su suaugusiojo palyda);
- esant poreikiui – kviečia švietimo pagalbos specialistus.

Mokinio vaidmuo – pasirinkti jam tinkamiausią nusiramino būdą (pvz., pratimą, erdvę, veiklą).

Dokumentai: vidinė klasės ar metodinė refleksija (aptariami pasiteisinę ir nepasiteisinę metodai).

3. Specialistų įtraukimas

- Jei pokyčių nėra arba elgesys sunkėja:
- kreipiamasi į mokyklos švietimo pagalbos specialistus (psichologą, socialinį pedagogą, logopedą, specialųjį pedagogą);
- kviečiamas Vaiko gerovės komisijos (VGK) posėdis.

Mokinio vaidmuo – dalyvauti pokalbiuose su specialistais, išsakyti savo nuomonę apie situaciją.

DOKUMENTAI: VGK posėdžio protokolas, specialistų rekomendacijų lapas, individualus ugdymo planas.

4. Individualus ugdymo planas

- Keliami trumpalaikiai ir ilgalaikiai tikslai.
- Numatoma, kokios priemonės bus taikomos (ugdymo aplinkos koregavimas, atokvėpio galimybės, struktūruota dienotvarkė, alternatyvūs mokymosi būdai).
- Paskiriami atsakingi asmenys ir terminai.

Mokinio vaidmuo – aktyviai dalyvauti plano kūrime, siūlyti jam tinkamas priemones, suprasti savo tikslus, reflektuoti pažangą.

◀◀ DOKUMENTAI: individualus ugdymo planas, plano efektyvumo vertinimas vykdomas reguliariai (kas mėnesį, kas trimestrą arba pagal poreikį).

5. Tėvų informavimas

- Apie pasikartojantį netinkamą elgesį fiksuojama TAMO sistemoje.
- Klasės vadovas, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai kalbasi su mokinio įstatyminiais atstovais.
- Apibūdinamos situacijos (objektyvumui užtikrinti dalyvauja keli vaiko elgesį galintys vertinti asmenys).
- Ieškoma bendrų sprendimų ir susitariama dėl bendradarbiavimo.

Mokinio vaidmuo – dalyvauti susitikime (pagal amžių ir situaciją), išsakyti savo patirtį, jausmus, pasiūlymus.

DOKUMENTAI: tėvų informavimo protokolas, bendradarbiavimo planas (įsipareigojimus pasirašytinai priima visos šalys).

6. Mokinio elgesio stebėjimas ir korekcija

- Vertinami vaiko elgesio pokyčiai, išklausoma kelių suinteresuotų asmenų nuomonė.
- Peržiūrimas ugdymo planas, koreguojamas pagal poreikį.
- Jei reikia, įtraukiami papildomi švietimo pagalbos specialistai.

Mokinio vaidmuo – savarankiškai įsivertinti savo pažangą (pvz., kiek dienų laikėsi susitarimo, kaip jautėsi), aktyviai dalyvauti plano koregavime.

◀◀ DOKUMENTAI: pagalbos vaikui plano atnaujinimas (su pasiūlymais ir pastebėjimais), specialistų raštiškos rekomendacijos.
(Vaiko mokymosi ir elgesio sunkumų stebėjimas ir vertinimas, priedas Nr. 4)

PAGALBA MOKYTOJUI UGDYMO PROCESO METU

Kuomet ugdymo proceso metu mokytojui reikalinga skubi pagalba dėl mokinio elgesio ar emocinės krizės (konkrečius kriterijus, kada kreipiamasi skubios pagalbos, nustato pati mokykla, atsižvelgdama į savo specifiką), jis susisiekia (telefonu ar elektroniniu pranešimu) su tą dieną būdiniu specialistu. Budėjimas organizuojamas rotacijos principu – pagal iš anksto sudarytą grafiką skirtingomis dienomis budėti paskiriamas specialusis pedagogas, psichologas, socialinis pedagogas ar administracijos atstovas. Toks grafikas leidžia paskirstyti atsakomybę tarp kelių darbuotojų ir kartu užtikrinti, kad nebūtų trikdomas jų pagrindinis darbas su mokiniais. Budintis specialistas padeda mokinį į nusiramino erdvę, kurioje jam sudaromos sąlygos saugiai atsitraukti ir atkurti emocinę pusiausvyrą.

PAGRINDINIAI PRINCIPAI

- ▶ **Informavimas.** Mokiniai, kuriems teikiama specialioji pedagoginė ar psichologinė pagalba, ir jų tėvai informuojami apie nusiramino erdvę įstaigoje ir jos paskirtį.
- ▶ **Fiksavimas.** Kiekvienas mokinio palydėjimas į nusiramino erdvę fiksuojamas žurnale (nurodoma data, priežastis, praleistas laikas). Nustatoma, kiek mokinių vienu metu gali būti šioje erdvėje, kad būtų užtikrintas jų ir specialistų saugumas.
- ▶ **Pagalbos tęstinumas.** Budintis specialistas, įvertinęs situaciją, informuoja mokinio tėvus (kai elgesio sunkumai pasikartoja arba būtini papildomi sprendimai). Esant būtinumui, tėvai kviečiami į mokyklą, kur kartu su mokytojais ir specialistais aptaria situaciją. Jei, nepaisant taikomų priemonių, vaikas mokykloje nenusiramina ir kyla grėsmė jo ar kitų saugumui, tėvai privalo vaiką laikinai pasiimti iš mokyklos. Vėliau tėvams tenka atsakomybė taikyti rekomenduotas priemones namų aplinkoje.
- ▶ **Plano koregavimas.** Esant poreikiui, peržiūrimas individualus ugdymo planas. Sprendžiama dėl ugdymo aplinkos (fizinės, socialinės, psichoemocinės) pritaikymo ar koregavimo.

Mokinio vaidmuo – dalyvauti pokalbiuose, reflektuoti savo emocijas ir padėti parinkti jam tinkamas veiksmingas nusiramino priemones.



PAGALBOS TEIKIMAS SKIRTINGO AMŽIAUS MOKINIAMS, TURINTIEMS MOKYMOSI, ELGESIO, EMOCIJŲ, KALBOS, SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ IR DĖMESIO SUNKUMŲ

▶ 6–10 METŲ (PRIEŠMOKYKLINIS, PRADINIS UGDYMAS)

Mokymosi sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: pateikia savo, surenka ir apibendrina visų vaiko mokytojų suteiktą informaciją apie vaiko patiriamus sunkumus, fiksuoja pažangą, inicijuoja pagalbos priemones klasėje ir pertraukų metu.

Specialistai: vertina bazinius gebėjimus, rengia pritaikytas užduotis, konsultuoja mokytojus.

Tėvai: padeda atlikti užduotis namuose, užtikrina dienotvarkę, teikia grįžtamąjį ryšį, laikosi rekomendacijų.

Elgesio sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: stebi elgesį, fiksuoja incidentus, inicijuoja susitikimus su tėvais.

Specialistai: taiko pozityvaus elgesio intervencijas, moko socialinių įgūdžių.

Tėvai: stiprina pozityvų elgesį namuose, laikosi bendrų susitarimų, užtikrina papildomą pagalbą (pvz., psichologo užsiėmimai).

Emocijų sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: stebi emocinę būklę, kuria saugią klasės atmosferą.

Specialistai: taiko emocijų atpažinimo ir savireguliacijos metodus.

Tėvai: palaiko ramią aplinką namuose, rūpinasi emociniu ugdymu, užtikrina reguliarių poilsį.

Kalbos ir kalbėjimo sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: bendradarbiauja su logopedu, taiko vizualinius ir garsinius metodus.

Specialistai: teikia individualias užduotis, lavina kalbą.

Tėvai: skaito garsiai, žaidžia kalbinius žaidimus, atlieka logopedo rekomenduotas užduotis.

Socialinių įgūdžių sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: organizuoja grupines veiklas, modeliuoja socialines situacijas.

Specialistai: veda socialinių įgūdžių užsiėmimus.

Tėvai: skatina bendravimą su bendraamžiais, ugdo socialinę atsakomybę namuose.

Dėmesio ir aktyvumo sunkumai

Pradinių klasių mokytojas: taiko trumpas, struktūruotas užduotis, organizuoja judrias pertraukas.

Specialistai: moko savikontrolės strategijų, padeda planuoti veiklą.

Tėvai: užtikrina dienotvarkę, riboja trukdžius, sudaro sąlygas aktyviai veiklai.

▶ 11–14 METŲ

Mokymosi sunkumai

Klasės vadovas: pateikia savo, surenka ir apibendrina visų vaiko mokytojų suteiktą informaciją apie vaiko patiriamus sunkumus, fiksuoja pažangą, inicijuoja pagalbos priemones klasėje ir pertraukų metu.

Specialistai: vertina bazinius gebėjimus, rengia pritaikytas užduotis, konsultuoja mokytojus.

Tėvai: padeda atlikti užduotis namuose, palaiko dienotvarkę, teikia grįžtamąjį ryšį, užtikrina rekomendacijų laikymąsi.

Elgesio sunkumai

Klasės vadovas: stebi elgesį, fiksuoja incidentus, inicijuoja susitikimus su tėvais.

Specialistai: taiko pozityvaus elgesio intervencijas, moko socialinių įgūdžių.

Tėvai: stiprina pozityvų elgesį namuose, laikosi bendrų susitarimų, užtikrina papildomą pagalbą (pvz., psichologo užsiėmimai).

Emocijų sunkumai

Mokytojai: stebi emocinę būklę, kuria saugią klasės atmosferą.

Specialistai: taiko emocijų atpažinimo ir savireguliacijos metodus.

Tėvai: palaiko ramią aplinką namuose, užtikrina reguliarių poilsį, emocinį ugdymą.

Kalbos ir kalbėjimo sunkumai

Mokytojai: bendradarbiauja su logopedu, taiko vizualinius ir garsinius metodus.

Specialistai: teikia individualias užduotis, lavina kalbą.

Tėvai: atlieka logopedo rekomenduotas užduotis, vykdo specialistų rekomendacijas.

Socialinių įgūdžių sunkumai

Klasės vadovas: organizuoja socialinių įgūdžių ugdymą klasės valandėlių metu.

Specialistai: veda socialinių įgūdžių užsiėmimus.

Tėvai: skatina bendravimą su bendraamžiais, ugdo socialinę atsakomybę namuose.

Dėmesio ir aktyvumo sunkumai

Mokytojai: taiko trumpas, struktūruotas užduotis, sudaro galimybes nusiraminti.

Specialistai: moko savikontrolės strategijų, padeda planuoti veiklą.

Tėvai: užtikrina glaudų įsitraukimą, kasdienę pagalbą vaikui stiprindami jo mokymosi motyvaciją.

15 -18 METŲ

Mokymosi sunkumai

Klasės vadovas: pateikia savo, surenka ir apibendrina visų vaiko mokytojų suteiktą informaciją apie vaiko patiriamus sunkumus, fiksuoja pažangą, inicijuoja pagalbos priemones klasėje ir pertraukų metu.

Specialistai: vertina mokymosi spragas, rengia pritaikytas užduotis, konsultuoja mokytojus.

Tėvai: užtikrina rekomendacijų laikymąsi, teikia grįžtamąjį ryšį.

Elgesio sunkumai

Klasės vadovas: stebi elgesį, fiksuoja incidentus, inicijuoja susitikimus su tėvais.

Specialistai: taiko pozityvaus elgesio intervencijas, stiprina socialinius įgūdžius.

Tėvai: stiprina pozityvų elgesį namuose, laikosi bendrų susitarimų, užtikrina papildomą pagalbą (pvz., psichologo užsiėmimai).

Emocijų sunkumai

Mokytojai: stebi emocinę būklę, kuria saugią klasės atmosferą.

Specialistai: taiko emocijų atpažinimo ir savireguliacijos metodus.

Tėvai: palaiko ramią aplinką namuose, užtikrina reguliarių poilsį, emocinį ugdymą.

Kalbos ir kalbėjimo sunkumai

Mokytojai: bendradarbiauja su logopedu, taiko vizualinius ir garsinius metodus.

Specialistai: teikia individualias užduotis, lavina kalbą.

Tėvai: vykdo specialistų rekomendacijas.

Socialinių įgūdžių sunkumai

Klasės vadovas: organizuoja socialinių įgūdžių ugdymą klasės valandėlių metu.

Specialistai: veda socialinių įgūdžių užsiėmimus.

Tėvai: ugdo socialinę atsakomybę namuose.

Dėmesio ir aktyvumo sunkumai

Mokytojai: taiko trumpas, struktūruotas užduotis, sudaro galimybes nusiraminti.

Specialistai: moko savikontrolės strategijų, padeda planuoti veiklą.

Tėvai: užtikrina glaudų įsitraukimą, emocinę paramą, ugdo atsakomybę.

BENDROSIOS PAGALBOS MOKINIUI ORGANIZAVIMAS

- Aplinka ir organizavimas: vietos klasėje parinkimas, triukšmo mažinimas, papildomas laikas, pertraukų planavimas, aiškos taisyklės ir ribos, nusiramino erdvės naudojimas.
- Mokymo turinys ir metodai: užduočių skaidymas, multisensorinės strategijos (mokymasis pasitelkiant kelis pojūčius – regą, klausą, kinestetiką), papildomas aiškinimas, vizualizavimas, garsiniai šaltiniai.
- Specialistų pagalba: specialiojo pedagogo ir (ar) logopedo užsiėmimai, psichologo konsultacijos, socialinio pedagogo įsitraukimas, mokinio padėjėjas.
- Tėvų partnerystė: sutartos namų užduočių atlikimo strategijos, dienos tvarkės laikymasis, darbo ir poilsio režimo užtikrinimas, reguliarus grįžtamasis ryšys apie vaiko savijautą bei pažangą.
- Vertinimo pritaikymas: alternatyvios atsiskaitymo formos (žodinis atsiskaitymas, projektas, praktinė užduotis, skaitmeninė forma), daugiau laiko žinių tikrinimui, įvairios žinių patikrinimo priemonės, vertinimas pagal individualią pažangą.



TRYŠ PAGALBOS MOKINIUI, TURINČIAM SPECIALIŲJŲ UGDYMOŠI POREIKIŲ, TEIKIMO LYGMENYS

PAGALBA INDIVIDUALIUOJU LYGMENIU

Mokytojas:

- atliepia individualius mokinio poreikius (laikosi PPT rekomendacijų);
- ugdo mokinį, siūlydamas įvairias atsiskaitymo formas (mokiniui suteikiama galimybė pasirinkti);
- sudaro sąlygas ugdomosios veiklos metu daryti fizinio aktyvumo pertraukas, naudotis savireguliacijos priemonėmis.

Socialinis pedagogas:

- kuria pasitikėjimu grįstą santykį su mokiniu;
- padeda struktūruoti mokinio dieną (pamokos, pertraukos, neformalusis švietimas).

Specialusis pedagogas:

- pritaiko ugdymo turinį (atsižvelgia į PPT rekomendacijas, individualius gebėjimus, nustatyto sutrikimo specifiką, pateikia medžiagą įvairiais būdais – vizualiai, garsiniu formatu ir kt.);
- konsultuoja mokytojus, kaip taikyti atramines ir pagalbines priemones ugdymo procese (pvz., individualizuotas užduotis, vizualines schemas, technologijų pagalbą, diferencijuotas užduočių formas).

Psichologas:

- įtraukia mokinį į veiklas pagal jo gebėjimus ir pomėgius;
- taiko individualius mokinio poreikius atitinkančius metodus ir priemones;
- numato ir taiko pageidaujamo elgesio skatinimo sistemą.

PAGALBA KLASĖS/GRUPĖS LYGMENIU

Mokytojas:

- kartu su mokiniais priima ir aptaria 3–5 aiškias, amžių atitinkančias taisykles bei susitarimus; reguliariai juos peržiūri ir prireikus koreguoja;
- užtikrina, kad taisyklės atitiktų Mokyklos vidaus tvarkos aprašą ir būtų etiškos bei pagarbios;
- pritaiko mokymosi medžiagą ir metodus pagal individualius mokinio gebėjimus ir poreikius;
- teikia aiškų, konstruktyvų grįžtamąjį ryšį mokiniui, pabrėždamas jo stipriąsias puses ir nurodydamas tobulintinas sritis;
- planuoja ir struktūruoja veiklą pamokos metu, atsižvelgdamas į mokinių dėmesio išlaikymo galimybes, stiprybes ir realius tikslus;
- kuria ramią atmosferą klasėje, integruodamas nusiramimo technikas (kvėpavimo pratimai, sensorinių priemonių naudojimas, galimybė trumpam atsitraukti);
- pritaiko mokymosi aplinką: sudaro galimybę pasirinkti darbo formą (grupinis, individualus, porinis darbas);
- inicijuoja susitikimus su tėvais, švietimo pagalbos specialistais, kartu numatant tikslus dėl ugdymo prieinamumo ir kokybės;
- vykdo tėvų švietimą (organizuodamas susitikimus, kviesdamas lektorius, rengdamas mokymus įtraukiojo ugdymo temomis).

Socialinis pedagogas:

- ugdo socialinius įgūdžius (padeda suprasti socialinio elgesio normas, ribas, atsakomybę);
- skatina taisyklių laikymąsi klasėje, stiprina bendradarbiavimą tarp mokinių;
- esant poreikiui, padeda organizuoti klasės veiklas, užtikrina socialinį saugumą ir prevenciją (pvz., patyčių prevencijos programos).

Psichologas:

- teikia (esant poreikiui) individualias konsultacijas mokiniams;
- ugdo emocinius įgūdžius (jausmų atpažinimas, empatija, streso valdymas);
- stiprina komunikacijos įgūdžius (pašnekovo išklausymas, tinkamas konflikto sprendimas);
- organizuoja grupines veiklas, kurios stiprina bendravimą, bendradarbiavimą, tarpusavio pagalbą (pvz., komandiniai žaidimai, projektai, diskusijos).

Specialusis pedagogas:

- rekomenduoja mokytojams tinkamus ugdymosi metodus ir priemones, padeda diferencijuoti užduotis pagal mokinių gebėjimus;
- užtikrina mokymosi priemonių, būdų ir metodų prieinamumą visiems mokiniams;
- konsultuoja mokytojus klasės darbo organizavimo klausimais (pvz., užduočių individualizavimas, multisensorinių metodų taikymas, multisensorinių metodų taikymas – tai mokymo(si) strategijos, kurios apima kelių pojūčių įtraukimą vienu metu, kad informacija būtų geriau suvokiama, įsimenama ir pritaikoma.).

Mokinio padėjėjas:

- padeda mokiniui suprasti užduotį, kai ji yra sudėtinga;
- pateikia trumpas instrukcijas, suskaido užduotį į mažesnes dalis;
- padeda užtikrinti mokinio dalyvavimą pamokoje ir savarankiškumo ugdymą.

Tėvai (globėjai, rūpintojai):

- bendradarbiauja su mokytoju ir specialistais, dalyvauja klasės/grupės susitarimų aptarime;
- palaiko mokykloje nustatytas taisykles ir susitarimus, užtikrina jų laikymąsi namuose;
- padeda vaikui laikytis dienvakės, užduočių atlikimo strategijų, ugdo atsakomybę už elgesį;
- teikia grįžtamąjį ryšį apie vaiko mokymąsi ir elgesį namuose;
- dalyvauja mokyklos organizuojamuose renginiuose, tėvų mokymuose, diskusijose, susijusiose su įtraukiojo ugdymo įgyvendinimu.

PAGALBA INSTITUCINIAME LYGMENYJE

- V GK ne rečiau kaip du kartus per pusmetį peržiūri IPP, aptaria mokinio elgesio ir emocinės savijautos dinamiką su specialistais, mokytojais, mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais).
- Esant poreikiui, teikia siūlymus dėl trūkstamų socialinių įgūdžių ugdymo, savireguliacijos būdų mokymo, atnaujiną IPP.
- Per mokslo metus ne mažiau nei du kartus įvertina IPP įgyvendinimo rezultatus, peržiūri atsakomybes ir iškelia naujus tikslus.

REKOMENDACIJOS MOKYTOJUI, ATLIEKANT STEBĖSENĄ IR FIKSUOJANT SUNKUMUS SPECIALIŲJŲ UGYDMOSI POREIKIŲ NUSTATYMO TIKSLU

Rekomendacijos teikiamos pagal dažniausiai pasitaikančius mokymosi, elgesio, emocijų, kalbos ir socialinių įgūdžių sunkumus bei sutrikimus (rekomenduojama naudotis visais, specialiųjų ugdymosi poreikių, nustatymo atvejais).

Mokytojas turi gebėti atskirti mokinio sunkumus nuo sutrikimų

Sunkumai – dažniausiai situaciniai, laikini, priklauso nuo aplinkos, mokymo formos, būdo, emocijų raiškos. Bet koks nepageidaujamas, situacijos neatitinkantis vaiko elgesys laikomas elgesio sunkumu.

Sutrikimai – ilgalaikiai, mediciniškai ar psichologiškai pagrįsti, reikalaujantys specialių priemonių ir specialiosios pagalbos. Sutrikimą nustato PPT ir/arba gydytojai.

Mokytojas vaiko mokymąsi ir elgesį stebi ne trumpiau kaip vieną mėnesį (adaptacijos laikotarpis). Jei vaiko adaptacija užsitęsia dėl fizinės ar emocinės būklės, stebėjimas gali būti tęsiamas iki trijų mėnesių.

PALYGINIMO LENTELĖ: SUNKUMAI IR SUTRIKIMAI

KRITERIJUS	SUNKUMAI	SUTRIKIMAI
Priežastis	Dažniausiai aplinka, mokymo metodai, motyvacija, emocinės situacijos	Neurologinės, genetinės ir/ar psichikos būklės
Trukmė	Laikini, gali pagerėti pritaikius pagalbą	Ilgalaikiai, nuolatiniai, reikalauja specialios pagalbos
Kontrolė	Dažnai galima pagerinti pastangomis, konsultacijomis, metodais	Pokyčiai dažniausiai minimalūs arba labai riboti, reikalinga kompleksinė pagalba
Pavyzdžiai – mokymasis	Laikinas sunkumas skaityti ar rašyti, nesuprantama tema, neįsisavintas įgūdis	Disleksija, disgrafija, diskalkulija, dėmesio ir aktyvumo sutrikimas (ADHD)
Pavyzdžiai – elgesys	Neatsargumas, trumpalaikis protestas, dėmesio siekimas	Prieštaraujančio nepaklusnumo sutrikimas ir patologinis reikalavimų vengimas, elgesio sutrikimai, emocijų reguliacijos sutrikimai
Pavyzdžiai – emocijos	Nerimas prieš atsiskaitymą, liūdesys dėl šeimos situacijos, laikina apatija	Nerimo sutrikimas, depresija, nuotaikos spektro sutrikimai
Pavyzdžiai – kalba	Lėtas kalbos vystymasis, neišlavinta tarimo kultūra, laikinas mikčiojimas	Fonetiniai/fonologiniai sutrikimai, kalbos neišsivystymas, balso sutrikimai
Pavyzdžiai – socialiniai įgūdžiai	Nedrąsumas, laikinas sunkumas pritapti prie klasės, negebėjimas išspręsti konflikto be suaugusiojo pagalbos	Socialinės adaptacijos sutrikimai, autizmo spektro sutrikimai (kai paveikiami socialiniai gebėjimai)
Reagavimas į pagalbą	Reaguoja į individualų dėmesį, korekcijas, emocinę paramą	Reikalinga specialioji pedagoginė, psichologinė pagalba ir/ar gydytojų intervencija
Diagnozė	Medicininė diagnozė nereikalinga	Reikalinga medicininė ar psichologinė diagnozė
Poveikis gyvenimui	Laikinas, dažnai praeina, jei suteikiama tinkama pagalba	Gali turėti ilgalaikį poveikį, jei laiku nesuteikiama tinkama pagalba

REKOMENDACIJA DĖL SPECIALIŲJŲ UGDYMOŠI POREIKIŲ NUSTATYMO IR PAGALBOS ORGANIZAVIMO

I. JEI KYLA POREIKIS NUSTATYTI SUP

1.Mokytojas:	pastebi mokymosi / elgesio / emocijų sunkumus; 1–3 mėn. stebi, vertina, pildo formą (priedas Nr. 4).
2. Mokytojas → VGK pirmininkui	pateikia stebėsenos duomenis; informuoja mokyklos psichologą (ar kitą specialistą).
3.Psichologas / specialistas:	kviečia tėvus, aptaria situaciją, pagalbos galimybes; gauna tėvų sutikimą stebėjimui, konsultacijoms, kreipimuisi į PPT.
4.Jeigu tėvai nesutinka ar bendradarbiauja vangiai:	organizuojamas pokalbis, aiškinama procedūros svarba; jei tėvų atsisakymas kenkia vaiko interesams – kreipiamasi į Vaiko teisių apsaugos tarnybą.
5.Toliau – pagal teisės aktus:	priimamas sprendimas dėl kreipimosi į PPT, individualaus ugdymo plano rengimo.

II. JEI MOKINYS JAU TURI NUSTATYTUS SUP (PO PPT IŠVADŲ)

1.Priėmimas į mokyklą:	tėvai pateikia PPT dokumentus.
2.Psichologas / specialistas:	susipažįsta su dokumentais, paaiškina rekomendacijas tėvams; parengia atvejo pristatymą VGK.
3.VGK posėdis:	aptariami mokinio poreikiai, priimami sprendimai dėl pagalbos organizavimo.
4.Pokalbis su mokytoju (-ais):	su mokytojais kalbasi tas švietimo pagalbos specialistas, kuris koordinuoja SUP atvejį. Dažniausiai tai yra mokyklos psichologas, o jei jo nėra – specialusis pedagogas ar kitas paskirtas specialistas. aiškinamos kliūtys (fizinės, socialinės, emocinės, akademinės); numatomi sprendimai ir pagalbos priemonės.
5.Mokinio įvedimas į bendruomenę:	supažindinamas su mokykla, specialistais, padėjėju.
6.Per pirmą mėnesį:	organizuojamas tėvų susitikimas su specialistais ir padėjėju; aptariama įtraukimo eiga, pagalbos priemonių taikymas.
7.Nuolatinis bendradarbiavimas:	mokytojai, specialistai, padėjėjas, tėvai bendradarbiauja nuolat, siekiant užtikrinti vaiko gerovę.

TĖVŲ (GLOBĖJŲ, RŪPINTOJŲ) ATSAKOMYBĖS, UŽTIKRINANT KOKYBIŠKĄ UGDYMĄ(SI) VAIKUI (NEPRIKLAUSOMAI NUO JO TURIMŲ UGDYMOSI POREIKIŲ)

Mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), atstovaudami geriausius savo vaiko interesus yra atsakingi už tai, kad vaikas ugdytųsi kaip visapusiška asmenybė.

Tėvai (globėjai, rūpintojai) atstovaudami geriausius vaiko interesus privalo:

- dalyvauti parenkant (prireikus parinkti) vaikui ugdymo formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją
- bendradarbiauti su mokyklos administracija, mokytojais, švietimo pagalbos specialistais, teikiančiais specialiąją psichologinę, specialiąją pedagoginę pagalbą, mokinio padėjėjais, sveikatos priežiūros specialistais
- spręsti vaiko ugdymo(si) klausimus
- padėti spręsti iškilusias problemas klasėje (būrelyje, popamokinės veiklos grupėje ir kt.)
- užtikrinti vaiko parengimą mokyklai, jo mokymąsi
- laiku atvesti vaiką į mokyklą (užtikrinti, kad mokinys atvyktų į pamokas nustatytu laiku)
- užtikrinti vaiko saugumą (palydėti vaiką iki mokyklos durų (arba į sutartą vietą, jei tai reglamentuota) ir įsitikinti, kad jis saugiai pateko į vidų)
- laikytis mokyklos vidaus tvarkos taisyklių (gerbti mokyklos nustatytą tvarką, vadovautis taisyklėmis dėl įėjimo, elgesio bendroje erdvėje, parkavimo ir pan.)
- bendradarbiauti su mokyklos personalu (pranešti apie svarbius vaiko sveikatos, savijautos ar elgesio pasikeitimus, dalyvauti susirinkimuose ar pokalbiuose, kai to prašo mokytojai ar administracija)
- laikytis saugumo ir higienos reikalavimų (nesukelti grėsmės vaiko ir kitų mokyklos bendruomenės narių saugumui, laikytis mokykloje priimtų higienos normų)
- netrukdyti ugdymo procesui (nevėluoti, nekelti triukšmo, neužlaikyti mokytojų be būtinos priežasties)
- Bendradarbiauti su mokyklos bendruomene (palaikyti nuolatinį ryšį su mokytojais, švietimo pagalbos specialistais ir administracija dėl vaiko ugdymosi poreikių ir pažangos)
- Aktyviai dalyvauti sprendžiant ugdymo klausimus (dalyvauti individualių ugdymo planų sudaryme, vertinime ir peržiūroje)
- Teikti aktualią informaciją apie vaiko poreikius (informuoti mokyklą apie sveikatos, emocinius ar kitus individualius vaiko ypatumus, kurie gali turėti įtakos mokymuisi)
- Prisidėti prie saugios, palankios ugdymosi aplinkos kūrimo (skatinti vaiką gerbti kitus, būti tolerantiškam, padėti ugdyti socialinius įgūdžius)
- Domėtis vaiko ugdymo eiga ir rezultatais (dalyvauti susirinkimuose, konsultacijose, domėtis vaiko pažanga ir savijauta mokykloje)
- Laikytis ugdymo įstaigos nustatytos tvarkos ir susitarimų (vykdyti bendrus sutarimus dėl ugdymo proceso, pagalbos teikimo ar elgesio gairių)
- Aktyviai dalyvauti ugdymo procese (palaikyti glaudų ryšį su mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, siekiant užtikrinti vaiko mokymosi sėkmę)

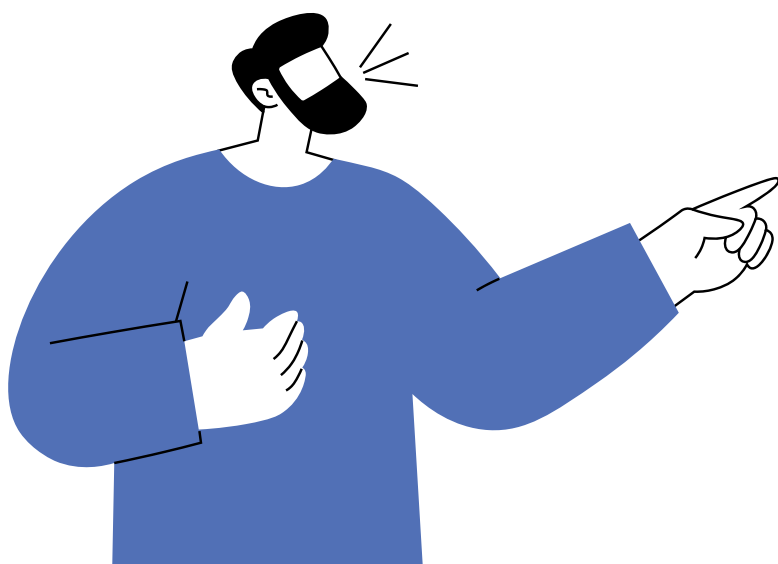
- Prisiimti atsakomybę už vaiko elgesį, lankomumą ir ugdymosi rezultatus (domėtis vaiko pažanga, pasiekimais, laikytis susitarimų)
- Bendradarbiauti sprendžiant kilusius sunkumus (laiku reaguoti į mokytojų ar specialistų pastabas, ieškoti bendrų sprendimų dėl vaiko ugdymo ar elgesio problemų)
- Padėti vaikui laikytis mokyklos taisyklių ir vertybių (ugdyti pagarbą kitiems, atsakingą elgesį bei motyvuoti vaiką aktyviai dalyvauti mokyklos gyvenime)
- Informuoti apie svarbius pasikeitimus (pranešti mokyklai apie vaiko sveikatos, šeimos ar emocinės būklės pokyčius, galinčius turėti įtakos mokymuisi ar elgesiui).

Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) neatstovauja savo vaiko interesų, tai gali turėti neigiamą poveikį vaiko ugdymuisi, emocinei gerovei ir socialinei raidai. Tokiu atveju mokykla privalo imtis tam tikrų veiksmų, vadovaudamasi teisės aktais ir vaiko interesų pirmumo principu.

Jeigu tėvai (globėjai, rūpintojai) nevykdo pareigos atstovauti vaiko interesams:

1. Mokykla turi teisę inicijuoti pokalbį su tėvais dėl jų dalyvavimo vaiko ugdyme ir atsakomybės
2. Gali būti kviečiama vaiko gerovės komisija, siekiant įvertinti situaciją ir numatyti reikalingas pagalbos priemones vaikui ir šeimai.
3. Esant nuolatiniam bendradarbiavimo stokos ar aplaidumo atvejui, mokykla gali kreiptis į savivaldybės vaiko gerovės komisiją, Vaiko teisių apsaugos tarnybą ar kitus atsakingus subjektus
4. Tėvai informuojami raštu, jei jų neveikimas trukdo vaikui dalyvauti ugdymo procese, gauti reikalingą pagalbą ar patirti ugdymosi sėkmę
5. Vaiko interesų atstovavimą gali perimti mokykla ar įstatymų nustatyti subjektai, jei vaikas patiria žalą dėl tėvų neveikimo

(Tėvų įsitraukimo į pagalbos vaikui teikimo procesą vertinimas, priedas Nr. 5)



ŠVIETIMO PAGALBOS SPECIALISTŲ ATSAKOMYBĖS ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIME

► SOCIALINIO PEDAGOGO:

Atstovauja vaikui ir jo šeimai, padėdamas tėvams įsitraukti į vaiko ugdymo(si) procesą, aktyviai domisi mokinio gyvenimu mokykloje. Tai vaiko problemų situacijos tyrėjas, analizuojantis mokinio socialinę aplinką, besidomintis jo šeima, draugais, laisvalaikio, mėgstama veikla ir pan. Socialinis pedagogas išsiaiškina socialinio pobūdžio veiksnius, turinčius įtakos vaiko ugdymo(si) procesui.

► PSICHOLOGO:

Sprendžia vaiko asmenybines, bendravimo problemas, įvertina ugdymosi poreikius. Konsultuodamas individualiai ar grupėje stiprina vaikų psichologinį atsparumą, moko sėkmingai įveikti sunkumus, tinkamai prisitaikyti visuomenėje, atsispirti žalingiems įpročiams. Taip pat konsultuoja mokytojus ir tėvus.

► SPECIALIOJO PEDAGOGO:

Dirba mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių identifikavimo ir tenkinimo srityse: atlieka vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą, nustato mokomųjų dalykų spragas ir atsižvelgdamas į realųjį gebėjimų lygį, neišlavėjusias vaikų funkcijas ugdo specialio kabinete ar pagalbą teikia klasėje, padeda mokytojui pritaikyti ugdymo programą, parinkti metodus, ugdymo būdus ir priemones.

► LOGOPEDO:

Atlieka mokinių kalbos, kalbėjimo, komunikacijos įgūdžių įvertinimą, nustato kalbos sutrikimo pobūdį, sunkumą, poreikius. Veda individualius ar grupinius logopedinius užsiėmimus, padeda įveikti tarties, kalbos sklandumo, žodyno, gramatikos sunkumus, skatina alternatyviosios komunikacijos (gestų, piktogramų) taikymą, jei reikia. Konsultuoja mokytojus, tėvus, kitus specialistus apie vaiko kalbos sutrikimus ir pagalbos būdus.

► MOKINIO PADĖJĖJO:

Dirba su mokiniu ar mokinių grupe, bendradarbiaudamas su mokytoju, auklėtoju, specialistais. Kartu su jais numato vaiko ugdymo tikslų ir uždavinių pasiekimo būdus, pagalbos mokiniams teikimo metodus ir juos taiko.

Taip pat padeda mokytojui rengti reikalingą mokomąją medžiagą, mokiniui – saugiai orientuotis mokykloje ir už jos ribų, įsitraukti į ugdomąją veiklą jam paaiškindamas, paskaitydamas ar užrašydamas užduotis.

TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS TEIKIANT PAGALBĄ VAIKUI

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas vienas svarbiausių įtraukiojo ugdymo principų, užtikrinančių, kad pagalba vaikui būtų kompleksiška, koordinuota ir veiksminga. Tai procesas, kai įvairios institucijos susitaria, dalijasi atsakomybe, informacija ir ištekiais, kad būtų užtikrinti vaiko interesai ir jo teisė į kokybišką pagalbą.

PAGRINDINIAI BENDRADARBIAUJANTYS PARTNERIAI

INSTITUCIJA	PASKIRTIS BENDRADARBIAVIME
Mokykla (VGK, švietimo pagalbos specialistai)	Stebi mokinį, inicijuoja pagalbą, koordinuoja procesą
Tėvai (globėjai, rūpintojai)	Dalyvauja sprendimų priėmimo, atsako už vaiko auklėjimą ir mokymą.
Pedagoginė psichologinė tarnyba(PPT)	Vertina vaiko ugdymosi poreikius, teikia rekomendacijas
Vaiko teisių psaugos tarnyba	Reaguoja į nepriežiūros, smurto ar grėsmės atvejus
Savivaldybės vaiko gerovės komisija	Koordinuoja tarpžinybinį atvejo vadybos procesą.
Socialinių paslaugų centras	Padedą šeimai spręsti socialines problemas
Policija, probacijos tarnyba	Įsitraukia teisės pažeidimų, nepriežiūros atvejais
Regioninis įtraukties ugdymo centras	Koordinuoja pagalbą mokiniams, turintiems įvairių ugdymosi poreikių, ir padeda mokykloms įgyvendinti įtraukujį ugdymą
Regioninis specialusis ugdymo centras (Kauno šv. Roko mokykla)	Teikia konsultacinę pagalbą, fildopedagogų, surdopedagogų pagalbą
Kauno Prano Daunio ugdymo centras	Teikia švietimo pagalbą ikimokyklinio, priešmokyklinio, mokyklinio amžiaus regos, įvairiapusių raidos sutrikimų turintiems ugdytiniais, integruotai ugdomiems kitose bendrojo ugdymo įstaigose (arba ugdomiems namuose – ikimokyklinio amžiaus vaikams), ir kitose formaliojo švietimo mokyklose besimokantiems asmenims iki 21 metų
Švietimo skyrius	Koordinuoja įtraukties principo taikymą mokyklose
Sveikatos priežiūros įstaigos (psichiatrai, neurologai, šeimos gydytojai)	Vertina sveikatos būklę, skiria gydymą

TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO ŽINGSNIAI:

1. Problemos identifikavimas mokykloje.
2. Vaiko gerovės komisijos (VGK) inicijavimas.
3. Tėvų informavimas ir kvietimas bendradarbiauti.
4. Ugdymo plano sudarymas ir įgyvendinimas.
5. Kreipimasis į reikalingas institucijas.
6. Atvejo vadybos paskyrimas (jeigu reikia).
7. Reguliarus situacijos vertinimas ir koregavimas.

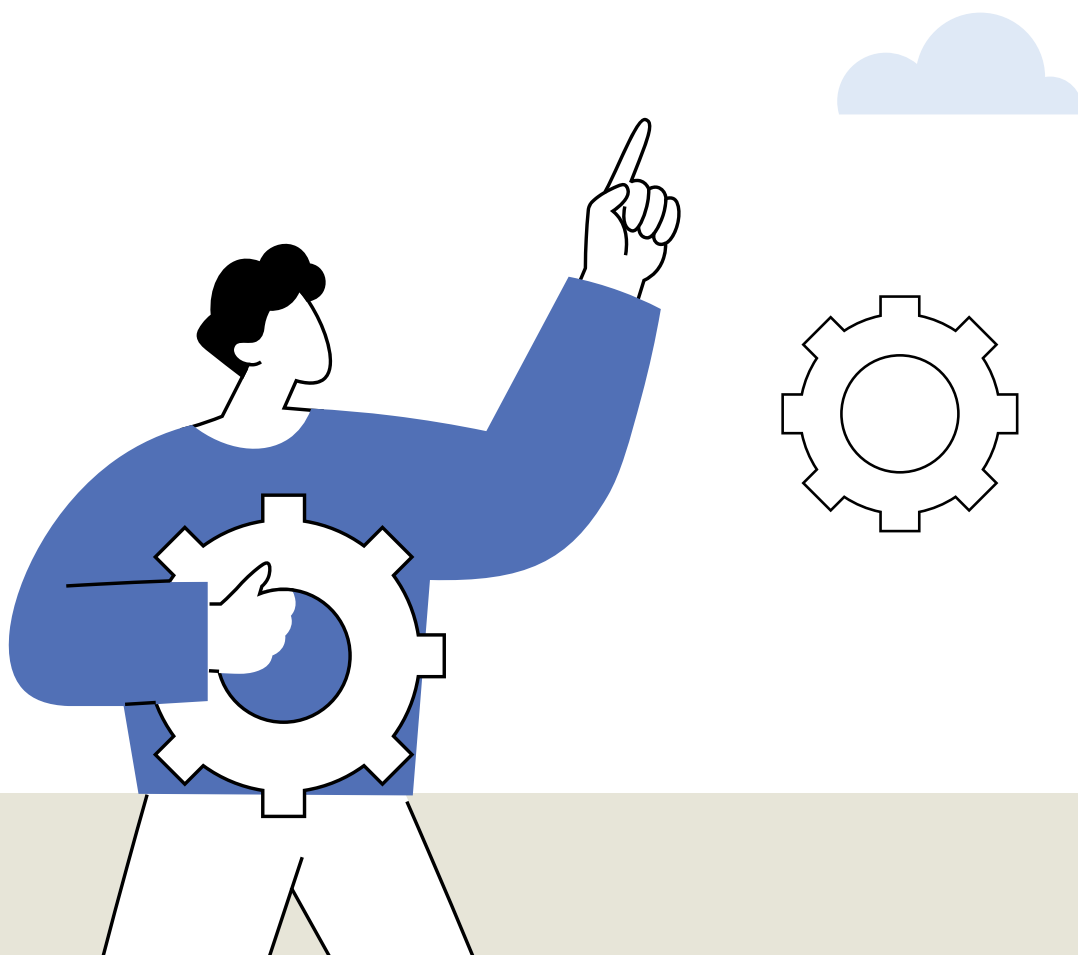
Principai, kuriais grindžiamas bendradarbiavimas:

- Vaiko interesų atstovavimas
- Atsakomybės pasidalijimas
- Konfidencialumas
- Tarpusavio pagarba
- Veiksmų nuoseklumas ir dokumentavimas

PAPILDOMA INFORMACIJA ĮTRAUKIOJO UGDymo ORGANIZAVIMUI

Mokykla, organizuodama mokinių ugdymą, bendradarbiauja ir konsultuojasi su:

- savivaldybės PPT;
- Kauno šv Roko mokykla (Regioninis specialusis ugdymo centras)
- Lietuvos įtraukties švietime centru;
- „Diemedžio“ ugdymo centru;
- tėvų asociacijomis;
- nevyriausybiniomis organizacijomis;
- viešojo ir privataus sektoriaus įstaigomis, teikiančiomis pagalbą mokiniams.
- Organizuojant Mokinių ugdymą, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, duomenų valdytojų patvirtintais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų tvarkymą ir teisinę apsaugą.
- Asmens duomenų tvarkymo tikslas – Mokinių ugdymo organizavimo procedūrų užtikrinimas. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos duomenų valdytojų, į kuriuos kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka, vadovaujantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu.
- Dokumentai saugomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymu ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatyta tvarka.



PRIEDAI



PAGALBA MOKYTOJUI ORGANIZUOJANT UGDYMO PROCESĄ MOKINIAMS TURINTIEMS MOKYMOSI IR ELGESIO SUNKUMŲ

6–10 METŲ (PRIEŠMOKYKLINIS, PRADINIS UGDYMAS)

Mokymosi sunkumai

- Užduočių skaidymas į mažus, aiškius žingsnius.
- Žaidybiniai metodai, vizualinės priemonės (kortelės, schemos, paveikslėliai).
- Daug praktinių veiklų, multisensoriniai metodai (rašymas smėlyje, raidžių kaladėlės).
- Papildomas laikas užduotims atlikti.
- Skaitymo/rašymo pratimai kasdien, logopedo pagalba.

Elgesio sunkumai

- Aiškos ir vizualiai pateiktos taisyklės.
- Trumpi užduočių intervalai, pertraukomis valdomas dėmesys.
- Pozityvios motyvacijos sistema („lipdukai“, „taškų kortelės“).
- Galimybė trumpai „atsitraukti“ (ramybės kampelis).
- Emocijų atpažinimo ir valdymo žaidimai.

Skirtingų poreikių vaikams

- Klausos sutrikimai: užduočių pateikimas raštu, vieta prie mokytojo.
- Regos sutrikimai: didesnis šriftas, kontrastingos spalvos, daugiau verbalinių paaiškinimų.
- Kalbos sutrikimai: kalbos lavinimo užduotys, simbolių/gestų atramos.
- intelekto sutrikimai: labai konkretūs, pasikartojantys veiksmai, praktinės užduotys.

11–14 METŲ (PAGRINDINIS UGDYMAS)

Mokymosi sunkumai

- Metakognityvinės strategijos („kaip mokytis“, užrašų sisteminimas, planavimas).
- Užduočių diferencijavimas pagal lygį (lengvesnės–sudėtingesnės).
- Papildomos konsultacijos mažose grupėse.
- Motyvacijos stiprinimas (įtraukiant įdomias veiklas, technologijas).
- Alternatyvios atsiskaitymo formos (projektai, pristatymai).

Elgesio sunkumai

- Susitarimų sistema (taisyklių laikymosi žurnalai).
- Grupinės socialinių įgūdžių pamokos.
- Konfliktų sprendimo modeliavimas.
- Dėmesio koncentracijos palaikymas (užduočių skaidymas, trumpi testai).
- Psichologo konsultacijos dėl emocijų valdymo.

Skirtingų poreikių vaikams

- Klausos sutrikimai: FM sistemos – pagalbinės klausos technologijos, subtitruoti vaizdo įrašai.
- Regos sutrikimai: skaitmeniniai išteklių su padidinimo funkcija, baltoji lenta su dideliu šriftu.
- Kalbos sutrikimai: papildomas laikas žodiniams/pristatymams, logopedo pratimai.
- Intelektų sutrikimai: supaprastinti tekstai, aiškios schemos, daugiau praktinių pavyzdžių.

15–18 METŲ (VIDURINIS UGDYMAS)

Mokymosi sunkumai

- Individualus mokymosi planas (tikslai, terminai, užduočių prioritetai).
- Egzaminų pasiruošimo strategijos (laiko planavimas, testų simuliacijos).
- Konsultacijos dėl karjeros ir mokymosi motyvacijos.
- Technologijų panaudojimas (programėlės, e-platformos, garsinės knygos).
- Palaikymas dėl streso, perdegimo rizikos (psichologo užsiėmimai).

Elgesio sunkumai

- Individualūs susitarimai (mokinio atsakomybės planas).
- Tarpusavio mediacija, konfliktų sprendimas dalyvaujant specialistams.
- Intensyvesnės psichologo konsultacijos, emocinės paramos grupės.
- Socialinių pedagogų darbas su rizikingomis situacijomis (patyčios, žalingi įpročiai).
- Bendradarbiavimas su išorinėmis institucijomis (jei reikalinga).
- Skirtingų poreikių vaikams
- Klausos sutrikimai: subtitruoti mokymosi šaltiniai, tekstinės egzaminų užduotys.
- Regos sutrikimai: ekrano skaitymo programos, adaptuota egzaminų medžiaga.
- Kalbos sutrikimai: leidimas atsiskaityti raštu vietoje žodžiu arba atvirkščiai.
- Intelektų sutrikimai: supaprastintas kursas, orientuotas į praktinį taikymą ir savarankiškumo ugdymą.

APIBENDRINIMAS

6–10 m. – pagalba orientuota į bazinius įgūdžius, struktūrą ir kasdienį tėvų įsitraukimą.

11–14 m. – pagalba orientuota į mokymosi strategijas, motyvaciją, socialinius įgūdžius.

15–18 m. – pagalba orientuota į savarankiškumą, egzaminų ir ateities planavimą, streso valdymą.

KLASĖS VADOVO POKALBIS SU MOKINIO TĖVAIS

KLASĖS VADOVAS DOMISI ŠIOMIS TEMOMIS:

1. Situacijos išsiaiškinimas

- Ar tėvai pastebi panašų (detalizuojama) elgesį namuose?
- Jei taip, kada pirmą kartą tokį elgesį pastebėjo?
- Kokiose situacijose minėtas elgesys dažniausiai pasireiškia?

2. Galimos priežastys

- neseniai pasikeitė vaiko gyvenimo sąlygos (šeimos, sveikatos, santykių aplinkoje)?
- vaikas patiria stresą, emocinius sunkumus, turi sveikatos ar miego problemų?
- vaikas namuose turi mokymosi sunkumų, kurie gali skatinti netinkamą elgesį (pvz., nesupranta užduočių)?

3. Tėvų požiūris ir reakcija

- Kaip tėvai paprastai reaguoja į tokį (aptartą) vaiko elgesį?
- Kokius auklėjimo metodus taiko namuose?
- Kaip vaikas į juos reaguoja?

4. Pozityvios pusės

- Kokiose veiklose vaikas yra sėkmingas, elgiasi gerai?
- Kada (kokių veiklų metu) elgesio problemos nepasireiškia (pvz., sporte, kūryboje)?
- Ką šeima išskiria kaip stipriąsias vaiko savybes?

5. Bendradarbiavimo galimybės

- Kokius veiksmus tėvai galėtų atlikti namuose, kad padėtų vaikui geriau kontroliuoti savo elgesį?
- Kokių priemonių galima imtis kartu (susitarimų sistema, dienoraštis, mokinio elgesio planas)?
- Ar šeima sutiktų bendradarbiauti su mokyklos specialistais (psichologu, socialiniu pedagogu)?

Klasės vadovo tikslai pokalbio metu:

- Informuoti tėvus apie pastebėtą netinkamą vaiko elgesį ir/ar mokymosi sunkumus.
- Sužinoti tėvų požiūrį ir surinkti namų aplinkos informaciją.
- Ieškoti bendrų priežasčių ir galimų sprendimų.
- Susitarti dėl konkrečių veiksmų ir tęstinio bendradarbiavimo.

Labai svarbu, kad pokalbis nebūtų vien tik „problemos pranešimas“, bet taptų bendro sprendimo paieška.

ALTERNATYVŲ MOKYMOSI BŪDAI PAGAL MOKINIŲ POREIKIŲ GRUPES

MOKINIŲ POREIKIŲ GRUPĖ	ALTERNATYVŲ MOKYMOSI BŪDAI
Mokiniai, turintys intelekto sutrikimų	Ugdymo turinio supaprastinimas; praktinės užduotys vietoj abstrakčių; vizualinės instrukcijos (paveikslėliai, schemas); mokymasis mažomis užduočių dalimis („žingsnis po žingsnio“); dažnas grįžtamasis ryšys ir pasikartojimas.
Mokiniai, turintys regos sutrikimų	Garsiniai vadovėliai ir užduotys; Brailio raštas; didelio kontrasto vizualinės priemonės; specialios kompiuterinės programos su skaitymo balsu; tiflopedagogo pagalba.
Mokiniai, turintys klausos sutrikimų	Gestų kalba, užrašytos instrukcijos, užduočių pateikimas vaizdiniais simboliais; FM sistemos ir technologijos; darbas mažose grupėse su daugiau vizualizacijos.
Mokiniai, turintys judesio ir padėties ar neurologinių sutrikimų	Pagalbinės technologijos (planšetės, specialios klaviatūros, rašymo priemonės); individualus darbo tempas; atsakymai balsu vietoj rašymo; ergoterapijos elementai.
Mokiniai, turintys įvairiapusių raidos sutrikimų (ASS, Rett, Asperger ir kt.)	Struktūruota dienvakė ir vizualūs dienos planai; užduočių suskaidymas į mažesnes dalis; komunikacijos kortelės ar komunikatoriai; sensorinės priemonės; mokymasis per žaidimą ir praktinius veiksmus.
Mokiniai, turintys elgesio ir (ar) emocijų sutrikimų	Užduočių atlikimas mažose grupėse ar individualiai; trumpesnės užduotys; elgesio valdymo planai; mokymasis per judesį; dažnesnės pertraukos.
Mokiniai, turintys kalbos ir kalbėjimo sutrikimų	Alternatyvios komunikacijos priemonės (paveikslėliai, simboliai, programėlės); vizualinė medžiaga; paprastos instrukcijos; užduočių atlikimas per demonstravimą ar judesį.
Mokiniai, turintys mokymosi sunkumų	Papildomas mokymasis mažose grupėse; nuotolinės ar mišrios formos; individualizuotas tempas ir užduočių kiekis; dvikalbių mokinių atveju – lietuvių kaip antrosios kalbos kursai.
Gabūs mokiniai	Individualizuota, praplėsta programa; projektinė veikla; dalyvavimas konkursuose ir olimpiadose; mentorystė; savivaldus mokymasis.

Sudaryta remiantis:

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. V-1265/V-685/A1-317. Lietuvos Respublikos Seimas.
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.401182> (2011).

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Įtraukties plėtros 2022–2024 metų veiksmų planu.
https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai_naujienos_1/veiksmu-planas-itraukciai-pletrai-patvirtintas (2022)..

Nacionalinės švietimo agentūros Gabių vaikų ir mokinių ugdymo gairėmis.
<https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2021/11/Gabiu-vaiku-ir-mokiniu-ugdymo-gaires-2021.pdf> (2021).

VAIKO MOKYMOSI IR ELGESIO SUNKUMŲ STEBĖJIMAS IR VERTINIMAS

Mokytojas, pastebėjęs mokinio sunkumus, užpildo klausimyną arba pasižymi pastabas, remdamasis klausimynu, pažymėdamas tinkamus punktus. Kiekviena sąvoka trumpai paaiškinama, nurodant, kaip ji gali pasireikšti skirtingame amžiaus tarpsnyje.

1. MOKYMOSI SUNKUMAI

1.1. „Nesupranta užduoties“

6–10 m.: vaikas klausinėja kelis kartus, tikslinasi, nežino nuo ko pradėti, painioja paprastus nurodymus.

11–14 m.: užduotį pradeda, bet greitai sustoja, nesuvokia logikos, nesugeba išskaidyti veiksmų.

15–18 m.: nesupranta abstrakčių ar sudėtingų teorinių sąvokų, dažnai prašo paaiškinti kitaip, paprasčiau, prašo pagalbos išskaidant užduotį.

1.2. „Negali užduoties atlikti be pagalbos“

6–10 m.: reikalauja nuolatinės mokytojo pagalbos, pats nepajuda į priekį, daro tiek, kiek pasako mokytojas, nemėgina atlikti savarankiškai.

11–14 m.: užduotį pradeda, bet nebetęsia be papildomo paaiškinimo.

15–18 m.: užduotis neatliekama savarankiškai dėl planavimo ar savikontrolės stokos.

1.3. „Negeba perskaityti teksto“

6–10 m.: skaito lėtai, skienuoja, painioja raides, praleidžia žodžius.

11–14 m.: skaito sklandžiai, bet daro daug klaidų, nesuvokia teksto prasmės, negali jo atkartoti savais žodžiais.

15–18 m.: techniškai skaito, bet stokoja gebėjimo susitelkti, praleidžia informaciją, negeba teksto perpasakoti.

1.4. „Nesupranta teksto“

6–10 m.: neperskaito savarankiškai arba perskaito, bet negali papasakoti, apie ką skaitė.

11–14 m.: atsako į klausimus paviršutiniškai, nesugeba paaiškinti esmės.

15–18 m.: sunku daryti išvadas, apibendrinti, kritiškai vertinti.

2. ELGESIO SUNKUMAI

2.1. „Neatitinkantis konteksto elgesys“

6–10 m.: juokiasi, kai to nereikia, netinkamai reaguoja į situaciją, griaua tvarką, išdykauja.

11–14 m.: provokuoja, komentuoja netinkamai, laido replikas, trukdo bendraklasiams.

15–18 m.: ignoruoja mokytojo autoritetą, rodo demonstratyvų abejingumą ar sarkazmą.

2.2. „Nesilaikoma elgesio taisyklių“

6–10 m.: dažnai pamiršta taisykles, reikia nuolat priminti.

11–14 m.: žino taisykles, bet sąmoningai jas laužo, ignoruoja, siekia dėmesio.

15–18 m.: atvirai priešinasi taisyklėms, ginčijasi, siekia parodyti nepriklausomybę.

2.3. „Trukdantis mokiniui susikaupti“

6–10 m.: garsiai kalba, vaikšto po klasę, žaidžia su daiktais, išeina iš klasės.

11–14 m.: šnekučiuojasi, provokuoja kitus, sąmoningai atitraukia dėmesį.

15–18 m.: rodo pasyvų pasipriešinimą – specialiai neveikia, bet blaško kitus (pvz., telefonu).

2.4. „Keliantis nerimą dėl agresijos“

6–10 m.: gali stumdyti, mušti klasės draugus, mėtyti daiktus.

11–14 m.: dažni konfliktai, žodinė agresija, įžeidinėjimai.

15–18 m.: gali pasireikšti rimtesni agresijos ar savižalos rizikos ženklai, atviras priešiškusis mokytojams ar bendraamžiams.

- Mokytojas pažymi visus pastebėtus punktus.
- Klasės vadovas apibendrina gautus duomenis ir inicijuoja bendrą aptarimą su kitais mokytojais (švietimo pagalbos specialistais; specialusis pedagogas, psichologas, socialinis pedagogas).

Klausimynas gali būti kaip priedas prie mokinio ugdymo plano arba Vaiko gerovės komisijos protokolo.

Klausimyną galima išplėsti į pažymėjimo formą (✓ / ✗) arba skalę (pvz., „niekada – kartais – dažnai – visada“) pagal kiekvieną požymį, kad būtų dar labiau pritaikomas mokyklos praktikoje.

MOKYMOSI SUNKUMŲ VERTINIMO LENTELĖ

AMŽIAUS GRUPĖ	MOKYMOSI SUNKUMAI	FIKSAVIMAS	PASTABOS
6-10 m. (1-4 kl.)	Lėtas skaitymas, skaičiavimas		
	Rašymo klaidos, raidžių painiojimas		
	Sunkumai suvokiant instrukcijas		
	Sunkumai atliekant paprastus matematinius veiksmus		
11-14 m. (5-8 kl.)	Atsiradę mokymosi sunkumai keliuose dalykuose		
	Motyvacijos stoka, „neįdomu“, „nesuprantu“, „kam to reikia“ ir pan.		
	Negeba planuoti darbo, nesusikoncentruoja ilgiau nei 10 min.		
15-18 m. (9-12 kl.)	Sunkiai supranta sudėtingesnes sąvokas, trūksta analitinio mąstymo		
	Išryškėjusi apatija mokslams, neatlieka savarankiškų užduočių		
	Atsiradę perdegimo, streso, egzaminų nerimo požymiai		

ELGESIO SUNKUMŲ VERTINIMO LENTELĖ

AMŽIAUS GRUPĖ	MOKYMOSI SUNKUMAI	FIKSAVIMAS	PASTABOS
6-10 m. (1-4 kl.)	Dažnas triukšmavimas, trukdymas pamokoje		
	Nepaklusimas nurodymams, priešinimasis		
	Staigūs emociniai svyravimai (verkimas, pykčio priepuoliai)		
	Blaškymasis, menkas dėmesio išlaikymas		
11-14 m. (5-8 kl.)	Konfliktavimas su mokytojais ir/ar bendraamžiais		
	Provokuojantis elgesys, ignoravimas		
	Netinkamos reakcijos į taisykles (priešinimasis taisyklėms)		
15-18 m. (9-12 kl.)	Agresyvus bendravimas, arogancija, sarkazmas		
	Sąmoningas taisyklių laužymas, atsisakymas dalyvauti veiklose		
	Uždarumas, atsiribojimas, socialinis pasyvumas (jei tai trukdo ugdymui)		

TĖVŲ ĮSITRAUKIMO Į PAGALBOS VAIKUI TEIKIMO PROCESĄ VERTINIMAS

TĖVŲ ĮSITRAUKIMO VERTINIMAS (6–10 METŲ, PRADINIS UGDYMAS (1–4 KLASĖS))

Tinkamas įsitraukimas:

- Tėvai kasdien domisi vaiko diena, padeda ruošti pamokoms.
- Aktyviai bendrauja su mokytoju, reaguoja į kvietimus.
- Palaiko pozityvų požiūrį į mokymąsi.

Netinkamas įsitraukimas:

- Tėvai ignoruoja mokytojo kvietimus susitikti, pasikalbėti, nesidomi vaiko pažanga.
- Nepripažįsta sunkumų („jis tiesiog tingi, gali geriau“) ir pan.
- Neužtikrina, kad vaikas atliktų namų darbus.

TĖVŲ ĮSITRAUKIMO VERTINIMAS (11–14 METŲ, PAGRINDINIS UGDYMAS (5–8 KLASĖS))

Tinkamas įsitraukimas:

- Tėvai domisi ne tik pažymiais, bet ir vaiko emocine būsena, gali apie ją papasakoti, apibūdinti.
- Kviečiami dalyvauja susitikimuose, palaiko ryšį su klasės auklėtoju.
- Reaguoja į iškilusius sunkumus bendradarbiaudami, o ne kaltindami mokyklą ar mokytojus.

Netinkamas įsitraukimas:

- Neigia problemas („jis pasistengs, kai reikės“), kritikuoja mokytojus.
- Atsiriboja nuo pagalbos proceso.
- Neatvyksta kviečiami į pokalbius ar susirinkimus.

TĖVŲ ĮSITRAUKIMO VERTINIMAS (15–18 METŲ, VIDURINIS UGDYMAS (9–12 KLASĖS))

Tinkamas įsitraukimas:

- Tėvai įsitraukia ir diskutuoja kartu su vaiku apie mokymosi tikslus, sprendžia kartu problemas.
- Stebi emocinę savijautą, geba ją apibūdinti. Leidžia vaikui būti savarankiškam, pasitiki vaiko sprendimais.
- Dalyvauja svarbiuose pokalbiuose su pedagogais, karjeros specialistais, ypač kai reikalinga pagalba planuojant ateitį.

Netinkamas įsitraukimas:

- Visiškai atsitraukia, atsiriboja („jau suaugęs, didelis, pats sprendžia“) ir pan.
- Nesidomi vaiku net ypač svarbiais momentais (egzaminai, pasiruošimas egzaminams).
- Nepripažįsta, kad vaikui reikalinga pagalba, atsisako bendradarbiauti.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Ališauskienė, S., Miltenienė, L. (2018). Inkliuzinis ar įtraukusis ugdymas: socialinių konstruktyvų interpretacijos švietimo kaitos kontekste. *Specialusis ugdymas*, 1, 11-32
2. Baguisa, L., Ang-Manaig, K. (2019). Knowledge, skills and attitudes of teachers on inclusive education and academic performance of children with special needs. *International Journal of Social Sciences*, 4(3), 1409-1425
3. Buzaitytė Kašalynienė, J., Gasparavičiūtė, D. D., Gudžinskienė, V., & Radvilė, A. (2018). Ugdymosi poreikių, kylančių dėl nepalankių aplinkos veiksnių, atpažinimo kriterijai ir rekomendacijos dėl individualios pagalbos mokiniams, turintiems ugdymosi poreikių dėl nepalankių aplinkos veiksnių. MRU. Vilnius
4. Europos Parlamentas ir Tarybos reglamentas (2016, balandžio 27 d.). Dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)
5. Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra (2018). Evidence of the Link Between Inclusive Education and Social Inclusion: Literature Review
6. Gogou L., Elefterakis T., Kalerante E., Giavrimis P. (2019). Family - School Cooperation about Child – as Acting Social Individual. *Asian Journal of Education and Social Studies*, 3(2): p. 1-13
7. Goldan, J. ir Schwab, S. (2020). Measuring students' and teachers' perceptions of resources in inclusive education–validation of a newly developed instrument. *International Journal of Inclusive Education*, 24(12), 1326-1339
8. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo, sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos ir darbo ministrų įsakymas Nr. V-1265/V-685/A1-317 (2011, nauja redakcija).
9. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011/2024). Įtraukties įgyvendinimo tvarkos aprašas
10. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022). Įtraukties plėtros 2022–2024 metų veiksmų planas
11. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas Nr. V-1797 „Dėl Įtraukties įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2023-12-29, įsigaliojo 2024-01-01)
12. Lietuvos Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija ir Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“
13. LR SADM (2011, liepos 13 d.). Įsakymas Nr. V-1265/V-685/A1-317, Vilnius
14. LR Seimas (2011, kovo 17 d.). Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XI-1281, Valstybės žinios 38-1804
15. LR Seimas (2012, gegužės 15 d.). Dėl Valstybinės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ patvirtinimo
16. LR Seimas (2013, gruodžio 23 d. Nr. XII-745). Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos nuostatų.
17. Nacionalinė švietimo agentūra (2021). Gabių vaikų ir mokinių ugdymo gairės
18. Slee, R. (2018). Inclusive Education Isn't Dead, It Just Smells Funny. Routledge
19. ŠMM švietimo aprūpinimo centras (2014). Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija
20. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2021). Dėl įtraukties įgyvendinimo (2021–2024 m. veiksmų planas)
21. UNESCO (2017). A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education